

Itämaan tietäjät

Juhani Aitomaa

Matteuksen lyhyt maininta (2:1) idästä tulleista tietäjistä tai viisaista miehistä (kuten useat eng.kiel. käännökset sanovat) on kautta aikojen ollut suosittu pohdinnan aihe kristillisen joulun vietossa. Aiheella ei lopulta ole kovin suurta merkitystä itse kristillisen joulunvieton perussanomaan mutta ihmismieltä ovat aina kiehtoneet ”mysterit” joita on vaikea selittää. Keitä he olivat, mistä he tulivat? Matteus toteaa heidän tulleen ”idästä” asiaa sen kummemmin valottamatta. Näitä huomattavia henkilöitä on sanottu tietäjiksi, viisaiksi miehiksi, kuninkaiksi ja astrologeiksi.

Vuonna 200 jKr. kirkkoisä Tertullianus katsoi heidän olleen kuninkaita.

Hänen tulkintansa ei ehkä ole paras mahdollinen. Kreikan-kielinen UT:n teksti käyttää miehistä sanaa ”magos”. Sana esiintyy myös kohdissa Apt. 13:6 ja 8 joissa suomenkielinen 1938 Raamattu kääntää ”noita”. Sana magos on persialaista alkuperää. Kreikkalainen, viidennellä

vuosisadalla vaikuttanut historioitsija Herodotus kuvaa teoksessaan ”Histories” nämä miehet kuninkaiden arvostamina merkkien, enteiden ja tähtien selittäjinä.

VT:n Esterin kirjassa mainitaan ”viisaat” ja ”ajantietäjät” (1:13), jotka olivat kuninkaan lähimpiä neuvonantajia. Danielin kirjassa 1:20, Daniel ystävineen korotetaan ”etevämmiksi kuin kaikki tietäjät ja noidot” mitä kuninkaan valtakunnassa oli. Kohdassa 2:48 Daniel korotetaan ”kaikkien Baabelin viisaitten ylimmäiseksi päämieheksi”. Eng.kiel. KJV -käännös puhuu tietäjistä ja astrologeista. Näin siis sanat noita, tietäjä, astrologi ja viisas mies linkittyvät yhteen tarkoittamaan sen ajan oppinutta, jonka tietoa kuninkaat pitivät arvossa. Paras selitys lienee, että nämä miehet (joiden lukumäärää Raamattu ei ilmoita) olivat Persian valtakunnan korkea-arvoisia oman uskontonsa pappeja ja/tai ”tiedemiehiä”, joita kuninkaat kuuntelivat. Heillä oli tietoa muistakin uskonnoista. Tuon aikainen

Persian hallitsija tuli parthialaisesta hallitsijasuvusta. Suku oli ollut vallassa jo n. 200 vuotta.

Raamatun mukaan juutalainen pakkosiirtolainen Daniel saavutti aikanaan tuolla alueella suuren maineen ja korkean aseman. Varmaan nämä tietäjät tunsivat juutalaista historiaa ja kirjoituksia. Matteuksen kertomuksesta käy hyvin selville, että idän viisaat tarkkailivat tähtitaivaan merkkejä ja tulkitsivat niitä. Ehkä he jopa odottivat jotakin tämän tapaista ja osasivat yhdistää sen juutalaisiin toisin kuin juutalaisten oma papisto tuohon aikaan.

Ei liene vaikeaa kuvitella hämmennystä, jonka tämä

viisaitten miesten kulkue herätti Jerusalemissa (Matt. 2:3). Miehille itselleen oli selviö mennä k y s y m ä ä n asiasta ensin hallitsijalta: ”Missä on se äsken syntynyt juutalaisten kuningas? Sillä me näimme hänen tähtensä itäisillä mailla ja olemme tulleet häntä kumar-

tamaan” (j.2). Voimme myös kuvitella, että Herodeksen sydän hypähti ja pulssi kiihtyi. Kertomus osoittaa, että hän ei epäillyt viisaiden sanoja eikä pidätyttänyt heitä. Herodes tiesi miesjoukon korkeasta asemasta. Saatuaan selvityksen ylipapeilta ja kirjanoppineilta hän päätti olla ovela ja käyttää idän viisaita tiedustelijoinaan jotka ottavat asiasta selvän ja raportoivat hänelle. Niin Herodes lähetti viisaat miehet Betlehemiin (j.8), saatuaan tiedon tämän uuden hallitsijan syntymäpaikasta juutalaisilta kirjanoppineilta. Nämä puolestaan hakivat tiedon profeetta Miikan kirjasta (luku 5).

Myös viisaat miehet olivat varmaan hämmentyneet todetessaan etteivät löydä tätä merkkien ilmoittamaa suurta kuningasta hallitsijan palatsista. Kaiken kukkuraksi osoittautui ettei Herodes ollut aluksi tietoinen koko asiasta. Yllätys oli varmaan sekin, että kyseinen poikalapsi löytyi lopulta varsin tavallisesta ja arkisesta ympäristöstä. Raamattu 1938 sanoo, että tietäjät menivät ”huoneeseen” ja mm. KJV -käännös kertoo, että he menivät ”taloon”. Mutta

koska merkit olivat varmat nämä tietäjät eivät epäröineet kumartua Jeesus -lapsen edessä (j.11). Hänet nähdessään he tajusivat olevansa jonkin ajallista suuremman asian todistajina. Raamatun mukaan Jumala kielsi idän viisaita palaamasta Herodeksen hoviin. Niin nämä lähtivät "toista tietä takaisin omaan maahansa" (j.12). Herodes raivostui ja seurauksena oli verilöyly jossa Betlehemin seudun alle kaksivuotiaat poikalapset julmasti tapettiin.

Vanha kristillinen perinne kuvaa tietäjien saapuneen vastasyntyneen Jeesuksen seimen ääreen mutta seimen ääreen kokoontuivat vain kedon paimenet (Luuk.2:16). Tietäjien saapuessa Jeesus ei enää ollut vastasyntynyt vauva. Saattaa olla, että tietäjiä johdattanut tähti syttyi taivaalle juuri Jeesuksen syntymän aikaan. Viisaiden miesten matkavalmistelut ja itse matka kesti useita kuukausia. Koska Herodes oli keskustellut ja todennäköisesti kestinnyt näitä huomattavia viisaita, hän myös tuli tietämään jotakin näiden tärkeiden idän viisaiden lähtöpaikasta ja lähtöajasta. Niin Herodes laski, että Jeesuksen syntymästä ei missään olosuhteissa voi olla yli kahta vuotta.

Voimme myös olettaa, että julma hallitsija laski ajan niin, että se varmasti riitti. Kamelikaravaani kulki päivässä maastosta ja vuodenaajasta riippuen 16-40 km. Danielin kirja mainitsee Suusanin linnan ja Eelamin maakunnan. Suusan (nyk. Shush) oli tärkeä kaupunki lähellä nykyisen Irakin rajaa. Jos karavaani olisi lähtenyt niiltä main ja kulki keskimäärin 20-25 km päivässä, matka Persiasta valmisteluineen olisi kestänyt useampia kuukausia. Jo kirkkoisien mukaan tietäjien tuomat lahjat viittasivat laajaan Arabian alueeseen. Luther sijoitti nämä viisaat miehet samalle seudulle. Luther kirjoitti: "Aluksi he eivät pitäneet

James Tissot: Herodes tapaa tietäjät

tätä kuningasta (Jeesusta) Jumalana vaan tavalliseen tapaan pitivät häntä ajallisena kuninkaana, kuten Sheban kuningatar tunnusti Salomon kuninkuuden ja tuli lahjojen kanssa häntä tapaamaan."

Ymmärsivätkö idän tietäjät lopulta, kuka Jeesus oikeasti oli? Sitä emme voi varmasti sanoa. Jumalan armosta me tiedämme sen nyt ja siksi voimme viettää joulua muistaen tätä ihmeellistä tapahtumaa, kun Jumala tuli ihmisen maailmaan.

Tue Messiaania juutalaisia Israelissa

Saajan tilinumero, saaja Mottagarens kontonummer, mottagare

O P Tampere-Tammela BIC OKOYFIHH
IBAN FI41 5731 8220 0718 21

Åkerlundinkatu 2 A, 33100 Tampere
puh. 0331425100

Maksaja Betalare

Allekirjoitus Underskrift

Tililtä nro Från konto nr

TILISIIRTO GIRERING

Messiaaniset
149

Keräyslupa nro:
R.A./2017/1097

Viitenumer Referensnummer

149

Eräpäivä Förfalldag

EUR

KUITTI KVITTO

Saaja ja maksaja Mottagare och betalare

Kiitos lahjastasi!

Viitenumer Referensnummer

149

EUR

Tilille nro Till konto nr

OP Tampere BIC OKOYFIHH
IBAN FI41 5731 8220 0718 21

Tililtä nro Från konto nr